
Conspiració d'Amboise

Autor:

Data de publicació: 24-10-2022

Conspiració d'Amboise

Representació de la conspiració a mesura que es desenvolupava. Per Jacques Tortorel i Jean Perrissin

Datar

Març de 1560

Ubicació

Château d'Amboise

Tipus

Complot polític i religiós

Causar

Insatisfacció amb el govern de Guise

Organitzat per

Jean du Barry, seigneur de la Renaudie † Lluís, príncep de Condé (1530-1569)

Resultat

Conspiració aixafada

Detencions

Centenars

Frase

Pena capital i amnistia

La conspiració d'Amboise, també anomenada Tumult d'Amboise, va ser un intent fallit d'una facció hugonota a França d'obtenir el control sobre el jove rei Francesc II i revertir les polítiques de l'administració actual de Francesc, duc de Guise i Carles, cardenal de Lorena a través de la seva detenció i possible execució. Les faccions malcontents dels hugonots havien estat perseguint-se sota la corona francesa des del regnat d'Enric II i amb l'arribada d'un nou rei jove, van veure la seva oportunitat de prendre el poder per si mateixos. No obstant això, la trama es va descobrir amb antelació i els Guise estaven preparats per a ells. Com a tals centenars serien detinguts i molts assassinats. Lluís, príncep de Condé, era sospitós d'implicació, però va poder fugir cap al sud, i va ser només al cap d'uns mesos que els Guise el van poder posar a judici. Poc després, el malaltís Francesc II va morir, el seu afer a l'administració es va esfondrar i, amb ella, la condemna de Condé. Aquest tumult, seria un dels passos clau en el col·lapse de l'autoritat de la Corona que va desembocar en les Guerres de Religió del Francès.

Mort del rei

El 10 de juliol de 1559, després d'un accident, Enric II de França va morir sobtadament. [1] Prematura la seva mort, la corona va recaure en el seu fill petit, Francesc II, que només tenia 15 anys. [2] Els oncles materns de l'esposa de Francesc, Francesc, duc de Guise i Carles, cardenal de Lorena, es van traslladar al buit de poder, prenent el control de l'administració del jove i malaltís rei. [3] Es van enfrontar a una crisi formidable; França tenia 40 milions de lliures en deute, dels quals 19 milions es devien immediatament, com a conseqüència de les guerres italianes. [4] Molts funcionaris reials havien estat sense sou durant anys. [4] Al costat d'aquesta crisi fiscal, l'administració Guise es va enfrontar a una de religió, malgrat les persecucions dutes a terme per Enric II, el protestantisme havia continuat creixent cap al final del seu regnat, deixant a la nova administració la crisi de resoldre la qüestió religiosa. [5]

Política religiosa

Per resoldre aquests problemes bessons, el Guise va establir un curs de continuïtat política religiosa i una reducció dels costos fiscals. El primer es va plasmar en quatre lleis a la segona meitat de 1559, amb els propietaris per ser processats si portaven heretges i cases de reunions per ser arrasats a terra, entre altres disposicions. [6] Es van dur a terme incursions de cases protestants sospitoses, i a París es van trobar pamflets, lambasting the Guise. [6] El judici de la jutge protestant Anne du Bourg, que va acabar en la seva execució al desembre després que es negués a recular, va avivar encara més les flames de la tensió religiosa, que va esclatar a la capital amb la revolta de Saint-Médard a finals d'aquell mes i l'assassinat del president Minard. [7] La reacció a aquestes polítiques i la creixent militància d'alguns protestants van molestar els Guise, que van emetre noves lleis, prohibint l'ús de màscares i abrics llargs que poguessin ocultar pistoles. [8]

Política financera

En el vessant financer, el Guise va fer igualment molts enemics, l'exèrcit es va reduir dràsticament de mida i els pagaments a les tropes es van ajornar, molestant a molts soldats. [9] Alguns van arribar a la residència reial per expressar el seu malestar i van ser amenaçats per Lorena amb penjar-se si no desallotjaven el local. [9] A més, moltes de les retallades a l'administració i els nous impostos tenien exempcions notables per a les terres de la Guise i els seus clients, enfadant aquelles elits, que no estaven entre els seus cercles. [9] Es van reprendre les terres de la corona, amb l'excepció de les possessions de Guises de Saumur, Provins i Dourdan alienant encara més aquelles elits que s'havien beneficiat d'aquestes subvencions de la corona. [9] Finalment es va suprimir el càrrec venal, un moviment que va inflamar els titulars que van perdre els seus privilegis. [10]

Facció i conspiració

Forma de faccions

No abans havia mort Enric II que les faccions malcontents van començar a formar-se contra el nou govern dirigit per Guise. [11] Els que s'oposaven a la Guise van buscar que Antoine de Navarra prengués un paper destacat com a regent del regne, conscient dels seus flirtejos amb el protestantisme a finals de la dècada de 1550. [12] això malgrat que Francesc II era major d'edat per governar. [13] Aquesta facció desitjava encara més la crida d'un general de finques, per resoldre molts del que percebien com els mals regnes en les últimes dècades. [12] L'alienació de Guise d'elements de l'exèrcit a través de la seva política fiscal va afavorir aquesta camarilla descontent, incorporant al seu nombre Maligny i Castelnau, entre d'altres. [14]

Conspiració establerta

Cap a l'agost de 1559 es va començar a consolidar un pla per al complot del cop d'estat, amb l'objectiu, en un primer moment, de fer valer el dret navarrès a una regència i, quan es va mostrar desinteressat, el dret més dubtós de Condé com a príncep menor de la sang. [15] La Renaudie va rebre l'encàrrec de dirigir aquest intent de cop d'estat. [15] Tenia raons personals per voler veure la Guise presa del poder, el cardenal de Lorena havia vist executat el seu cunyat. [16] La Renaudie va presumir de tenir el suport de John Calvin a Ginebra i va rebre una recepció enfadada quan va visitar la ciutat a la caça de reclutes a finals d'any. [17]

La major part de la base ideològica de suport al cop d'estat provenia de petits seigneurs com de Mauvans i clergues protestants, com La Roche Chandieu. [16] Al costat de malcontents militars sovint de les seves comarques o clients, molts soldats pobres van ser fàcilment temptats per l'oferta de La Renaudie de 10 sous per a la infanteria i 18 sous per a la cavalleria. [18] L'església de la Provença va ser l'únic consistori que va estar completament a bord, la regió, una de gran força protestant, oferint 2000 soldats a la causa del cop d'estat. [16] Gaspard II de Coligny, que s'havia posat d'acord amb el Guise recentment, no estava interessat a implicar-se i va fer tot el possible per convèncer la noblesa protestant de Normandia a la seva base de poder perquè es mantingués clara de la participació. [19]

Reunió final

L'1 de febrer els conspiradors es van reunir als boscos propers a Nantes per a un "Parlament" durant el qual el baró du Raunay va oferir al seu proper Chateau com a trampolí per a l'operació i tots els participants van jurar un jurament. [20] La ubicació es va triar coincidint amb la reunió del proper Parlement, per explicar la presència de conspiradors a la zona. [21]

Conspiració exposada

El 12 de febrer, la cort va abandonar el chateau Marchenoir, on Longueville havia estat entretenant el jove Francesc amb la caça i altres activitats, i va començar el viatge cap a Amboise. [22] A la ruta van ser superats pel secretari del duc Millet, que tenia amb ell un advocat anomenat des Avenelles. [22] La casa de París d'Avenelles s'havia convertit en una casa segura per als conspiradors, i va afirmar que s'havia inquietat amb les converses que estava assajant. [22] El Guise aviat li va donar una recompensa de 10.000 lliures per la informació que els va dir, cosa que suggereix altres motius per a la seva defecció. [13] Va elaborar una conspiració per arrestar la disfressa a Amboise i obligar el rei a declarar la llibertat de consciència. [13] A més, coneixia el nom del líder de la conspiració, La Renaudie. [13]

Feia temps que es rumorejava que una trama estava en l'aire, però ara la Guise tenia detalls concrets. Feia temps que sospitaven condé d'implicació en complots de l'oposició, i ja havia estat traspassat per la governació de Picardy que li havien promès al gener. [19] Tanmateix, Condé va ser prudent i, per molt que hi participés, va tenir cura de no deixar proves escrites i treballar a través de servents. [19] Robert Stuart, que havia estat sospitós d'haver participat en l'assassinat del president Minard, va ser portat a Amboise i torturat amb l'esperança que conegués la data de l'operació. [19] En preparació per a l'atac, gran part de l'alta noblesa va ser convidada a Amboise, incloent Coligny i Condé el 21 de febrer, i van arribar degudament al castell. [19]

Tumult

Vaga preventiva

El castell d'Amboise en el moment dels fets.

La primera acció es va produir l'11 de març, quan un grup va enviar des d'Amboise, sota el comte de Sancerre a Tours, on van poder recollir i detenir una desena dels conspiradors, entre ells el baró de Castelnau i el capità Mazères, que esperaven el lliurament de diners per a l'operació. [23] 25 conspiradors més van ser recollits mentre caminaven fora del castell de Noizay a poca distància del castell d'Amboise, i tot el grup va ser portat a la fortalesa. [19] Tanmateix, la majoria dels homes capturats serien alliberats, després d'un retret de popa del canceller François Olivier, un cop es va determinar que s'havien unit en gran mesura a la conspiració sobre juraments de lleialtat o falta de sou. [23]

El cos principal

El matí del 15 de març, un nou pànic es va instal·lar quan 200 genets van ser localitzats per barquers al Loira, fent camí per la carretera de Blois a Amboise, amb faixes blanques per simbolitzar la seva puresa protestant. [19] Una baralla de diverses hores va començar als suburbis entre aquests homes i els defensors, que va acabar en la seva dispersió. [19] Condé va poder fer poc però veure'ls fugir dels merlets del castell. [19] Després de la batalla, La Renaudie va ser caçada al bosc i assassinada, sent el seu cadàver portat de tornada a Amboise per ser exposat. [19] Seria penjat de les portes amb un cartell que deia "La Renaudie també coneguda com la Forest, autora de la conspiració, cap i líder dels rebels". [19]

Fregar

Va ser ara quan es va produir una detenció. Jacques d'Albon, seigneur de Saint André va ser enviat amb 200 genets a Tours, Paul de Thermes va ser enviat a Blois, François de Scépeaux a Orléans, i Lluís, duc de Montpensier a Angers. [24] Van dur a terme més detencions durant el dia, amb alguns dels seus objectius retirant-se a les cases per continuar lluitant i haver de ser cremats. [24] El 17 de març, Francesc II va nomenar el duc de Guise tinent general del regne, donant-li l'autoritat general dels militars. [24] Es va dedicar a refortificar encara més Amboise, proporcionant artilleria a seccions febles i assignant prínceps i cavallers a cada quart del castell. [24] Es van fer més esforços per contenir la situació. Es va emetre un avís d'amnistia general per als rebels que tornessin a casa seva en 24 hores; d'altres serien proclamats rebels, a qualsevol se'ls permetria matar-los i els seus béns es perdrien. [24] Conscient de la composició confusa de la insurrecció, també es va concedir una disposició que permetia les peticions dels súbdits si arribaven al rei "lleialment". [24]

Durant els dies següents, es van continuar els treballs sobre el castell i es van fer trinxeres al seu voltant. [25] Amb els arrestats, tots els bailiffs i senescals rellevants van rebre l'autoritat per arrestar els que es trobaven al camp al voltant d'Amboise. [26]

Seqüeles

Conseqüències immediates

Xilografia contemporània de les execucions a Amboise

Amb la majoria dels líders de la conspiració capturats o assassinats al camp, els Guise es van dedicar a interrogar els presoners que havien capturat i examinar els papers que havien capturat dels diversos castells atacats. [27] S'ha informat que el nombre d'execucions que van seguir és de fins a 1500, tot i que sembla que això és una exageració. [27] El que va ser més impactant per als contemporanis aristocràtics va ser el caràcter resumit de les execucions - fins i tot d'homes de "bon naixement" - que van ser penjats o ofegats al Loira. [27] El baró de Castelnau va ser executat, malgrat la promesa del cavaller que el va arrestar que si venia tranquil·lament no seria assassinat. [27] L'esposa de Guise, Anna d'Este, va plorar per la seva vida, però no va servir de res. [27]

Desitjós d'evitar sospites, Condé no va abandonar immediatament l'escena i es va quedar a Amboise, denunciant enfadats aquells que ara murmuraven de la seva participació com a "". [27] Un cop el tribunal s'havia traslladat a la residència de la reina mare a Chenonceau, va anar més enllà, titllant els seus interrogadors de mentiders - un retret tallant en cercles aristocràtics - i va desafiar a qualsevol que l'acusés obertament de lluitar contra ell en un sol combat. [28] El duc de Guise, conscient que de moment no tenia proves, va consolar Condé que no tenia sospites, i en una audiència amb el rei i la reina mare van acceptar les seves negacions, tot i que Lorena no va poder evitar el contacte visual. [27] Aprofitant l'absència de Condé a la palanca del rei el 18 d'abril, els seus apartaments van ser atacats a les ordres de Caterina de Mèdici; [27] tanmateix, no es va trobar res. Pocs dies després, Condé va decidir que les coses havien anat massa lluny i va relliscar cap al sud fins a Bordeus i la relativa seguretat de la casa del seu germà. [27]

Edicte d'Amboise

Article principal: Edicte d'Amboise (1560)

Malgrat la seva victòria sobre la rebel·lió, els Guise eren conscients que la política religiosa dels darrers anys havia

fracassat decididament i buscaven prendre un camí diferent. [29] L'indult general establert durant la mateixa conspiració va fer una distinció entre els de motivació religiosa i els de motivació política, i els primers van ser tolerats sempre que visquessin en obediència al rei, i els segons per ser tractats com a enemics de l'estat. [29] Això representava un fort contrast amb la política recent. Aquesta tendència es mantindria en l'Edicte d'Amboise, que indultava els condemnats per delictes d'heretgia sempre que visquessin com a bons catòlics a partir d'aleshores. [30] Un nou canvi va arribar el mes següent amb l'Edicte de Romarantin, que va transferir els casos d'heretgia als tribunals eclesiàstics que no tenien l'autoritat per donar la pena de mort, posant fi efectivament a la pena capital per heretgia a França. [30]

Lió i el desordre al sud

La rebel·lió podria haver estat aixafada a Amboise, però la situació es va deteriorar a les províncies. Les tropes aixecades per a la conspiració a Dauphine, Provença, i els Lyonnais es van quedar sense direcció central, creant en el seu lloc el nucli d'exèrcits guerrillers. [31] A Montauban, diverses esglésies van ser confiscades i modificades de manera calvinista. [31] Mentrestant, un intent del governador de Rouen de reprimir els protestants a la seva ciutat va provocar un motí contra ell. [31]

Va ser a Lió on es produiria l'element més greu de la conspiració fora de París. El 7 de setembre de 1560, 3 dies després del descobriment d'un dipòsit d'armes a casa d'un membre de l'església protestant, Pierre Menard seria arrestat. [32] La casa estava plena de soldats protestants que van lluitar per sortir de l'edifici abans de fugir de la ciutat. [32] Menard va explicar als seus captors que Amboise havia format part d'una conspiració més àmplia, que havia d'haver implicat la captura de Lió per als protestants, i que el principal clergat de Ginebra, inclòs Joan Calví, hi estava implicat. [33] Les cartes de Joan Calví a Maligny a Lió van confirmar el testimoni de Menard; Calvin es va referir a Maligny com "el nostre hotspur". [34]

L'estreta frustració d'aquesta trama de Lió va enfadar encara més Guise i Lorena, que havien sospitat de la participació de Condé i Navarra en l'afer, una qüestió aparentment confirmada quan un agent enviat per Condé va ser capturat amb papers que l'implicaven. [35] Van convocar una assemblea de notables per discutir les reformes per al regne, i van acordar un paquet per presentar a un estat major planificat. [35] Només Condé i Navarra estaven absents, sent massa temorosos de la detenció. [35] Per aïllar encara més els prínceps renegats, es van crear dues supergovernacions per al regne, amb una donada a Carles, príncep de La Roche-sur-Yon i l'altra a Lluís, duc de Montpensier, separant-los així dels seus cosins. [36]

Detenció, judici i posada en llibertat de Condé

Ja no va poder tolerar aquesta traïció, Condé va ser convocat per unir-se al aviat convocat General de 1560-1. Superats a fons per les tropes sota els Guises i Felip II, no van tenir més remei que assistir-hi. [36] En arribar, Condé va ser arrestat el 31 d'octubre, juntament amb el Vidame de Chartres. [36] Condé va filibusteritzar el procediment, exigint un judici als seus companys i no reconeixent l'autoritat dels seus jutges. [37] Finalment, però, el judici continuaria, i seria declarat culpable, amb una condemna indeterminada, probablement a les presons de Loches. [38] No obstant això, el seu empresonament havia de ser curt. Poc després, Francesc II, que sempre havia estat de salut fràgil, va patir una infecció de l'oïda provocada pel fred i va morir el 5 de desembre de 1560. [38][37] Això va marcar el final per a l'administració Guise. Aviat es va organitzar una regència per al jove Carles IX sota Caterina de Mèdici. [37] Va negociar Navarra fora de la seva posició com a regent (la prerrogativa habitual com a primer príncep de la sang) amb l'apalancament d'oferir l'alliberament del detingut Condé. [39] Posteriorment va ser alliberat el 20 de desembre. [37]

Notes

[^] Knecht, Robert (2010). Les Guerres de Religió del Francès 1559-1598. Routledge. pàgines 21-9. ISBN 9781408228197.

[^] Thompsom, Jaume (1909). Les guerres de religió a França 1559-1576: Els hugonots, Caterina de Mèdici i Felip II. Chicago University Press. p. 5.

[^] Holt, Mack (2005). Les Guerres de Religió del Francès 1562-1629. Cambridge University Press. p. 42. ISBN 9780521547505.

[^] Jump up to:un b Knecht, Robert (2010). Les Guerres de Religió del Francès 1559-1598. Routledge. Pàg 22. ISBN 9781408228197.

[^] Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 92. ISBN 9780199596799.

[^] Jump up to:un b Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 111. ISBN 9780199596799.

[^] Diefendorf, Bàrbara (1991). Sota la Creu: catòlics i hugonots al París del segle XVI. Oxford University Press. pp. 52–5. ISBN 0195070135.

^ Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 114. ISBN 9780199596799.

^ Jump up to:un b c d Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 104. ISBN 9780199596799.

^ Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 103. ISBN 9780199596799.

^ Sutherland, Nicola (1962). "Calvinisme i la conspiració d'Amboise". *Història*. 47 160: 111.

^ Jump up to:un b Sutherland, Nicola (1962). "Calvinisme i la conspiració d'Amboise". *Història*. 47 160: 119.

^ Jump up to:un b c d Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 115. ISBN 9780199596799.

^ Sutherland, Nicola (1962). "Calvinisme i la conspiració d'Amboise". *Història*. 47 160: 120.

^ Jump up to:un b Sutherland, Nicola (1962). "Calvinisme i la conspiració d'Amboise". *Història*. 47 160: 127.

^ Jump up to:un b c Salmó, J.H.M (1975). *Societat en crisi: La França del segle XVI*. Meuthen & Co. p. 125. ISBN 0416730507.

^ Sutherland, Nicola (1962). "Calvinisme i la conspiració d'Amboise". *Història*. 47 160: 132.

^ Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 116. ISBN 9780199596799.

^ Jump up to:un b c d e f g h i j k Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 117. ISBN 9780199596799.

^ Thompson, Jaume. *Les guerres de religió a França, 1559-1576: Els hugonots, Caterina de Mèdici i Felip II*.

^ Thompson, Jaume (1909). *Les guerres de religió a França, 1559-1576: Els hugonots, Caterina de Mèdici i Felip II*. Chicago University Press. p. 31.

^ Jump up to:un b c Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 114. ISBN 9780199596799.

^ Jump up to:un b Thompson, Jaume (1909). *Les guerres de religió a França, 1559-1576: Els hugonots, Caterina de Mèdici i Felip II*. Chicago University Press. p. 34.

^ Jump up to:un b c d e f Thompson, Jaume (1909). *Les guerres de religió a França, 1559-1576: Els hugonots, Caterina de Mèdici i Felip II*. Chicago University Press. p. 36.

^ Thompson, Jaume (1909). *Les guerres de religió a França, 1559-1576: Els hugonots, Caterina de Mèdici i Felip II*. Chicago University Press. p. 37.

^ Thompson, Jaume (1909). *Les guerres de religió a França, 1559-1576: Els hugonots, Caterina de Mèdici i Felip II*. Chicago University Press. p. 38.

^ Jump up to:un b c d e f g h i Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 118. ISBN 9780199596799.

^ Thompson, Jaume (1909). *Les guerres de religió a França, 1559-1576: Els hugonots, Caterina de Mèdici i Felip II*. Chicago University Press. p. 40.

^ Jump up to:un b Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 119. ISBN 9780199596799.

^ Jump up to:un b Knecht, Robert (2010). *Les Guerres de Religió del Francès 1559-1598*. Routledge. Pàg 26. ISBN 9781408228197.

^ Jump up to:un b c Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 122. ISBN 9780199596799.

^ Jump up to:un b Benet, Felip (2020). *Època de conspiració: Calvin, les esglésies reformades franceses i la protesta conspirant en el regnat de Francesc II*. American Philosophical Society Press. p. 1. ISBN 9781606180853.

^ Benet, Felip (2020). *Època de conspiració: Calvin, les esglésies reformades franceses i el complot protestant en el regnat de Francesc II*. American Philosophical Society Press. p. 2. ISBN 9781606180853.

^ Benet, Felip (2020). *Època de conspiració: Calvin, les esglésies reformades franceses i el complot protestant en el regnat de Francesc II*. American Philosophical Society Press. p. 3. ISBN 9781606180853.

^ Jump up to:un b c Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 124. ISBN 9780199596799.

^ Jump up to:un b c Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 125. ISBN 9780199596799.

^ Jump up to:un b c d Carroll, Stuart (2009). Màrtirs i assassins: la família Guise i la creació d'Europa. Oxford University Press. p. 126. ISBN 9780199596799.

^ Jump up to:un b Thompson, Jaume (1909). *Les guerres de religió a França, 1559-1576: Els hugonots, Caterina de Mèdici i Felip II*. Chicago University Press. p. 70.

^ Knecht, Robert (2010). *Les Guerres de Religió del Francès 1559-1598*. Routledge. pàgines 28-30. ISBN 9781408228197.

Categories:

1560 a França

Guerres de Religió del Francès

Conspiracions

Cops d'estat del segle 16 i intents de cop d'estat